

लोक सेवा आयोग
नेपाल कृषि सेवा, प्लान्ट प्रोटेक्सन, एग्रोनोमी, हर्टिकल्चर, फिसरिज, एगू. एक्सटेन्सन, स्वायल साइन्स,
एगू. इको.एण्ड मार्केटिङ्ग, भेटेरिनरी र लाइभस्टक पोल्ट्री एण्ड डेरी डेभलपमेण्ट समूह,
राजपत्र अनंकित द्वितीय श्रेणी, नायव प्राविधिक सहायक वा सो सरह पदको खुला प्रतियोगितात्मक
परीक्षाको पाठ्यक्रम
परीक्षा योजना (Examination Scheme)

१. यस पाठ्यक्रमलाई दुई भागमा विभाजन गरिएको छ ।

भाग	परीक्षा	विषय	अङ्क भार	प्रश्न संख्या	समय	परीक्षा प्रणाली	पूर्णाङ्क	उत्तीर्णाङ्क
१	लिखित	खण्ड (क) सामान्य विषय (सबै समूहका लागि अनिवार्य)	५०	२५	४५ मिनेट	वस्तुगत बहुउत्तर	१००	४०
		(खण्ड ख) समूह सम्बन्धी विषय (प्रत्येक समूहका लागि छुट्टाछुट्टै)	५०	२५				
२	अन्तर्वार्ता						२०	

२. पाठ्यक्रमको कुनै खण्डमा एकाइ र प्रश्न संख्या छुट्याइएकोमा सोही वमोजिम र यसरी नछुट्याएकोमा यथासम्भव सबै एकाइबाट प्रश्नहरू सोधिनेछन् ।
३. लिखित परीक्षाको माध्यम भाषा नेपाली वा अंग्रेजी अथवा नेपाली र अंग्रेजी दुवै हुनसक्नेछ ।
४. वस्तुगत बहुउत्तर (Multiple Choice) प्रश्नहरूको उत्तर सही दिएमा प्रत्येक सही उत्तर बापत २ (दुई) अङ्क प्रदान गरिनेछ भने गलत उत्तर दिएमा प्रत्येक गलत उत्तर बापत २० प्रतिशत अर्थात् ०.४ अङ्क कट्टा गरिनेछ । तर उत्तर नदिएमा त्यस बापत अङ्क दिइने छैन र अङ्क कट्टा पनि गरिने छैन ।
५. यस पाठ्यक्रममा जेसुकै लेखिएको भएता पनि पाठ्यक्रममा परेका ऐन, नियमहरू परीक्षाको मिति भन्दा ३ (तीन) महिना अगाडि (संशोधन भएका वा संशोधन भई हटाइएका वा थप गरी संशोधन भई) कायम रहेकालाई यस पाठ्यक्रममा रहेको सम्झनु पर्दछ ।
७. लिखित परीक्षाबाट छनौट भएका उम्मेदवारहरूलाई मात्र अन्तर्वार्तामा सम्मिलित गराइनेछ ।
८. पाठ्यक्रम लागू मिति - २०५८/९/१७

लोक सेवा आयोग
नेपाल कृषि सेवा, प्लान्ट प्रोटेक्सन, एग्रोनोमी, हर्टिकल्चर, फिसरिज, एगू. एक्सटेन्सन, स्वायल साइन्स,
एगू. इको.एण्ड मार्केटिङ्ग, भेटेरिनरी र लाइभस्टक पोल्ट्री एण्ड डेरी डेभलपमेण्ट समूह,
राजपत्र अनंकित द्वितीय श्रेणी, नायव प्राविधिक सहायक वा सो सरह पदको खुला प्रतियोगितात्मक
परीक्षाको पाठ्यक्रम

खण्ड (क) सामान्य विषय (सबै समूहका लागि अनिवार्य)

प्रश्नसंख्या :- २५

अङ्क :- ५०

१. नेपालको अर्थतन्त्रमा कृषिक्षेत्रको महत्त्व ।
२. नेपालको भौगोलिक विविधता सुहाउँदो अन्नबाली, औद्योगिकबाली, फलफूल, तरकारी, पशुपंक्षी तथा मत्स्य विकास कार्यक्रम ।
३. कृषि विभाग/पशु सेवा विभागको वर्तमान संगठनात्मक संरचना ।
४. कृषि विकास कार्यक्रममा संलग्न विभिन्न निकायहरूको योगदान ।
५. जिल्ला र सेवाकेन्द्र/उपकेन्द्र स्तरीय Profile तयार गर्ने तरिका र यसको महत्त्व ।
६. आधुनिक कृषि प्रविधि प्रयोगबाट वातावरणमा पर्ने प्रभाव ।
७. कृषक समूह गठन तथा परिचालन ।
८. कृषि विकासमा महिला कृषकको भूमिका र महिला कृषक विकास कार्यक्रम ।
९. कृषि उपज बढाउन बजारको भूमिका ।
१०. नेपालमा कृषि/पशु विकासका समस्याहरू तथा समाधानको लागि अनुसन्धानको महत्त्व ।
११. कृषि विकासमा गैरसरकारी, निजी एवं सरकारी निकायहरू बीचको अन्तरसम्बन्ध ।
१२. कृषि/पशु प्रसारमा उपयोग गरिने विभिन्न प्रसार तरिकाहरू र तिनको तुलनात्मक फाइदा र कमजोरीहरू ।
१३. कृषि विकास र विकेन्द्रीकरण ।
१४. कृषि विकास र सहकारीकरण ।

खण्ड (ख) स्वाइल साइन्स समूह सम्बन्धी विषय

प्रश्नसंख्या :- २५

अङ्क :- ५०

१. माटोको परिभाषा
२. नेपालको माटोको संक्षिप्त जानकारी
३. माटोको गुणहरू
 - (क) भौतिक गुण - रंग, संरचना, बनौट, डेन्सिटी (घनत्व), चिस्यान
 - (ख) रसायनिक गुण - माटोको प्रतिक्रिया, प्रांगारिक पदार्थ
 - (ग) जैविक गुण - राईजोवियम जातका जीवाणुहरू र उपचार गर्ने तरिका
 - (घ) अम्लिय र क्षारीय माटोको सुधार किन र कसरी
४. बिरुवाको आवश्यक खाद्यतत्वहरू :-
 - (क) १६ वटा तत्वको नामको जानकारी
 - (ख) मुख्य तत्वमा कुन कुन पर्दछ
 - (ग) सहायक तत्वमा कुन कुन पर्दछ
 - (घ) काम
 - (ङ) कमी देखिने लक्षण
 - (च) सुधार गर्ने तरिका र मात्रा

लोक सेवा आयोग
नेपाल कृषि सेवा, प्लान्ट प्रोटेक्सन, एग्रोनोमी, हर्टिकल्चर, फिसरिज, एगू. एक्सटेन्सन, स्वायल साइन्स,
एगू. इको.एण्ड मार्केटिङ्ग, भेटेरिनरी र लाइभस्टक पोल्ट्री एण्ड डेरी डेभलपमेण्ट समूह,
राजपत्र अनंकित द्वितीय श्रेणी, नायव प्राविधिक सहायक वा सो सरह पदको खुला प्रतियोगितात्मक
परीक्षाको पाठ्यक्रम

५. मल र मलखाद
- ५.१ प्रांगरिक मलहरु :
- (क) जैविक मल
(ख) एजोला
(ग) हरियो मल
(घ) बायोग्याँस लेदोको मल प्रयोग
(ङ) कम्पोष्ट तयार गर्ने विधि
(च) गोठेमल
- ५.२ रसायनिक मलहरु :
- (क) नाइट्रोजनयुक्त मल नेपालमा प्रयोग भएका मलको प्रयोग विधि
(ख) फस्फोरसयुक्त मल नेपालमा प्रयोग भएका मलको प्रयोग विधि
(ग) पोटासयुक्त मल नेपालमा प्रयोग भएका मलको प्रयोग विधि
(घ) शुष्मतत्वयुक्त मलमा सुहाग (वोरन) र जस्ता (जिन्क युक्त) मलहरु
(ङ) विभिन्न मलखादको मात्रा निकाल्ने
६. माटो जाँच सेवा:
- ६.१ माटोको नमूना लिने तरिका किन कहिले र कसरी
(क) अन्न बाली र फलफूल बालीको लागि
- ६.२ पि.एच.जाँच गर्ने तरिका
- ६.३ प्रांगरिक पदार्थ जाँच गर्ने तरिका
७. माटो शिविरको महत्व
८. माटोको उर्वराशक्ति कायम र यसको बाली उत्पादनमा व्यवस्थापन र महत्व ।

नमूना प्रश्नहरु

१. नाइट्रोजनको श्रोत भन्नाले के बुझिन्छ ।
(क) युरिया, एमोनियम सल्फेट (ख) टि.एस.पी., सिंगल सुपर फस्फेट
(ग) माथिका दुवै (घ) माथिका मध्ये कुनै पनि होइनन्
२. प्रांगरिक मलमा बिरुवालाई आवश्यक पर्ने खाद्यतत्वहरु
(क) सबै पाइन्छ
(ख) सबै पाइदैन
(ग) नाइट्रोजन फस्फोरस र पोटास मात्र पाइन्छ
(घ) माथिका मध्ये कुनै पनि होइन
३. डि.ए.पी. मलमा तलको कुन खाद्यतत्व पाइन्छ ?
(क) १८-०-४६ = ना-फ-पो (ख) १८-४६-० = ना-फ-पो
(ग) ०-०-४६ = ना-फ-पो (घ) माथिका मध्ये कुनै पनि होइनन्
४. हरियो मल बालीमा कुन बाली राम्रो हुन्छ ?
(क) कोशेबालीहरु (ख) ढैंचाबाली (ग) माथिका दुवै (घ) माथिका कुनै पनि होइनन्